

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ВИЩИЙ ДЕРЖАВНИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД УКРАЇНИ
«БУКОВИНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»**

МАТЕРІАЛИ

97 – ї

**підсумкової наукової конференції
професорсько-викладацького персоналу
вищого державного навчального закладу України
«БУКОВИНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»**

15, 17, 22 лютого 2016 року

Чернівці – 2016

УДК 001:378.12(477.85)

ББК 72:74.58

М 34

Матеріали 97 – її підсумкової наукової конференції професорсько-викладацького персоналу вищого державного навчального закладу України «Буковинський державний медичний університет» (Чернівці, 15,17,22 лютого 2016 р.) – Чернівці: Медуніверситет, 2016. – 404 с. іл.

ББК 72:74.58

У збірнику представлені матеріали 97 – її підсумкової наукової конференції професорсько-викладацького персоналу вищого державного навчального закладу України «Буковинський державний медичний університет» (Чернівці, 15, 17, 22 лютого 2016 р.) із стилістикою та орфографією у авторській редакції. Публікації присвячені актуальним проблемам фундаментальної, теоретичної та клінічної медицини.

Загальна редакція – професор, д.мед.н. Бойчук Т.М., професор, д.мед.н. Івашук О.І., доцент, к.мед.н. Безрук В.В.

Наукові рецензенти:

доктор медичних наук, професор Кравченко О.В.

доктор медичних наук, професор Давиденко І.С.

доктор медичних наук, професор Дейнека С.Є.

доктор медичних наук, професор Денисенко О.І.

доктор медичних наук, професор Заморський І.І.

доктор медичних наук, професор Колоскова О.К.

доктор медичних наук, професор Коновчук В.М.

доктор медичних наук, професор Гринчук Ф.В.

доктор медичних наук, професор Слободян О.М.

доктор медичних наук, професор Тащук В.К.

доктор медичних наук, професор Ткачук С.С.

доктор медичних наук, професор Тодоріко Л.Д.

ISBN 978-966-697-627-0

© Буковинський державний медичний
університет, 2016

При русі ж від суб'єкта до об'єкта, у главу кута ставиться не саме відображення, а реакція суб'єкта на відбите а, отже, ступінь відповідності об'єкта потребам і цілям суб'єкта – це ціннісний підхід.

Людське мислення за твердженням психологів носить модельний характер. Дійсно, «почуття розуміння» виникає саме тоді, коли нам вдається співвіднести явище з його моделлю, тобто вичленувати з явища істотне, і при цьому навіть логічне розуміння того факту, що модель не абсолютна, на це почуття не впливає – рамки моделі, як правило не усвідомлюються.

Таким чином саме мислення носить ціннісний, відносний характер, адже цінність це спосіб виділення істотного. Вимога згортання інформації для забезпечення її компактного збереження в пам'яті змушує мозок діяти саме таким чином, селектуючи інформацію, щоб позбутися від зайвого. Але для селекції обов'язково потрібні критерії. Таким чином, власне людський мозок і природа мислення неминуче вимагають уведення поняття цінності. «Все, то имеет ценность в нынешнем мире, – пише Ніцше, – имеет её не само по себе, не по своей природе – в природе нет никаких ценностей – но оттого, что ему однажды придали ценность, подарили её, и этими дарителями были мы». Система ціннісних орієнтацій особистості завжди адекватна системі цінностей суспільства. Слідом за перецінкою цінностей, що відбувається в суспільстві постійно, а іноді передбачаючи її, з'являються зміни в ціннісних орієнтаціях особистості. Як будь-який антропологічно обумовлений, процес ціннісної орієнтації характеризується неоднозначністю цілей і результатів, багатовекторністю розвитку, проблематичністю. Усе це характеризується багатогранністю проявів людської природи і різноманіттям особистісних особливостей і проявів. Даний фактор звичайно повинний враховуватися при розробці і впровадженні нових методів соціалізації. У зв'язку з цим необхідно вказати на деякі особливості сучасної ситуації. Паралельно із широко розгорнутою діяльністю, що має державну підтримку, по формуванню національно – громадянських цінностей серед молоді, ми спостерігаємо засилля об'єктів західної культури в матеріальній і духовній сферах життєдіяльності.

Дослідження процесу орієнтації полягає в тому, що впливаючи на відносно замінювані особистісні утворення, можна ефективно вирішувати завдання виховання, формування і розвитку особистості.

Тому процес формування ціннісних орієнтацій – складний, суперечливий і в той же час закономірний, що розвивається «по спіралі» і сам підготує умови для свого наступного розвитку та служить причиною власного саморуку.

Роман Л.А.

КОМУНІКАТИВНО-ДИСКУРСИВНИЙ ПІДХІД У ВИКЛАДАННІ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ

*Кафедра суспільних наук та українознавства
Вищий державний навчальний заклад України
«Буковинський державний медичний університет»*

Методика викладання української мови як іноземної порівняно молода наука. Саме цим зумовлена зараз увага педагогів, методистів до інновацій. Проблема удосконалення форм і методів викладання української мови як іноземної, їх постійного оновлення, пристосування до нових умов життя останнім часом не виходить з розряду актуальних для вищої освіти. Українська вища школа вже накопичила немалий досвід викладання української мови як іноземної і з кожним роком усе більше застосовують новітні методи і прийоми навчання із використанням технічних засобів: аудіовізуальні методи, комп'ютеризовані програми. Але вивчення іноземної мови у ВНЗ саме по собі не може бути самоціллю. Воно повинно озброїти майбутнього фахівця широкими можливостями одержання з джерел такої інформації, яку можна було б використати в інтересах його професії. Перед викладачем української мови вищих навчальних закладів постає завдання навчити іноземця користуватись українською мовою у процесі формування його загальнолюдських і фахових знань, створити такі умови вивчення української мови, щоб студенти могли активно послугоуватись нею в усіх сферах громадського життя, оскільки іноземні студенти використовують мову і як інструмент набуття професійних знань, і як засіб повсякденного спілкування. На нашу думку, застосування на практиці комунікативно-дискусивного підходу в поєднанні з інноваційними методологічними підходами у викладанні української мови як іноземної нададуть можливість викладачам мови впровадити та удосконалити нові методи роботи, підвищити ефективність навчального процесу і рівень знань студентів.

Так, на сьогодні вже є значна кількість праць, у яких розглядається сутність інновацій у викладанні гуманітарних дисциплін у вищій школі. Зараз перед викладачем української мови у ВНЗ постає проблема пошуку шляхів підвищення пізнавального інтересу студентів до вивчення мови, закріплення їхньої позитивної мотивації до навчання. Однією із можливостей вирішення цієї проблеми є використання інноваційних технологій у навчанні. Отже, тема нашого дослідження є актуальною. Мета запропонованої статті – дослідити особливості використання інноваційних технологій у взаємодії з комунікативно-дискусивним підходом у викладанні української мови як іноземної.

Значну кількість публікацій науковців присвячено аналізу вивчення української мови як іноземної: Я.Гладир, І.Жовтоніжко, Т.Єфімова, А.Кулик, Т.Лагута, О.Тростинська, Г.Тохтар, Б.Сокіл, Л.Селіверстова та інші. Проблеми використання інноваційних технологій під час викладання іноземних мов розглядали О.Коваленко, Є.Можар, Л.Олійник та інші.

Враховуючи досвід викладання іноземної мови багатьох вітчизняних лінгвістичних шкіл, навчання іноземних студентів у Буковинському державному медичному університеті проходить за комунікативно

спрямованою методикою, яка дозволяє осягати мову в режимі живого спілкування. В основі процесу – активна участь у діалогах та рольових іграх, читання текстів, засвоєння основних граматичних конструкцій, і обов'язковим є вивчення стандартних письмових граматичних та лексичних правил. Різновидів тут може бути безліч, але основним результатом в будь-якому разі буде володіння і розуміння мови. Щоб зробити традиційні уроки цікавими, підвищити ефективність навчального процесу і рівень знань слухачів, ми також використовуємо на уроках викладання української мови як іноземної інноваційні методи. На відміну від звичайних уроків, метою яких є оволодіння знаннями, вміннями та навичками, такі уроки найбільш повно враховують інтереси, нахили, здібності кожного студента. На такому уроці поєднуємо досвід традиційних уроків – сприймання нового матеріалу, засвоєння, осмислення, узагальнення – але у незвичайних формах. Інноваційні технології містять такі підходи до викладання іноземних мов, як: інтерактивні методи викладання, використання технічних засобів навчання (комп'ютерних та мультимедійних, мережі Internet) для контролю знань, зберігання і використання навчальних матеріалів.

У методології викладання української мови як іноземної допомагають інтерактивні методи викладання іноземних мов. Провідними ознаками та інструментами інтерактивної педагогічної взаємодії є: полілог, діалог, міжсуб'єктні відносини, свобода вибору, створення ситуації успіху, позитивність і оптимістичність оцінювання, рефлексія та інше.

Вивчення та застосування на практиці інноваційних методологічних підходів у поєднанні з комунікативно-дискусивним підходом дають можливість викладачам української мови як іноземної впроваджувати та удосконалювати нові методи роботи, підвищувати ефективність навчального процесу та рівень знань студентів, значно поліпшує якість презентації навчального матеріалу та ефективність його засвоєння студентами, збагачує зміст освітнього процесу, що в свою чергу підвищує мотивацію до вивчення української мови.

Семенко І.В.

ІНДИФЕРЕНТНІ ЛАТИНСЬКІ БОТАНІЧНІ ТЕРМІНИ

Кафедра іноземних мов

Вищий державний навчальний заклад України

«Буковинський державний медичний університет»

Латинські ботанічні терміни поділяються на інформативні та індиферентні.

Інформативними називаються такі латинські ботанічні та зоологічні назви, які часто містять у собі певну інформацію про рослину або тварину (напр. назви, що вказують на морфологічні ознаки рослин і тварин (розмір рослини (тварини) або окремих її частин, колір); назви, що вказують на смак або запах рослини; назви, що вказують на зовнішню схожість і т.д.).

Індиферентними називаються терміни, утворені від власних назв: імен та прізвищ учених (переважно ботаніків) та видатних людей. Садова квітка *Лобелія* (лат. *Lobelia*), названа за прізвищем Маттіаса де Л'Обеля (1538-1616), голландського ботаніка і лейб-медика англійського короля Якова I; кімнатна рослина *Фуксія домашня* отримала свою назву на честь німецького ботаніка та медика Леонарда фон Фукса (1505-1566), який жив у Німеччині та вважався одним з "батьків ботаніки"; *Камелія японська* (лат. *Camellia*) відноситься до роду чайні і включає в себе приблизно 80 видів рослин. Вона з'явилася в Європі в XVIII столітті. Назвали її на честь суїґа-місіонера і ботаніка Георга Йозефа Камеліуса.

До індиферентних належать також назви, утворені від міфологічних імен. В 1737 році вперше була описана кімнатна квітка *Гербера* (лат. *Gerbera*). Зробив це ботанік Ян Гроновіус. А квітку він назвав за прізвищем свого колеги Трауготта Гербера – німецького лікаря-травника. Хоча існує також легенда про лісову німфу Гербу, яка дала назву цій чудовій квітці.

Як видовий епітет досить часто вживаються епоніми – іменники у формі Gen. sing. або прикметники, утворені від власних назв: *Festuca Beckeri* (*Костриця Беккера*), *Triticum Timopheevii* (Пшениця Тимофєєва), *Secale Vavilovii* (Жито Вавилова).

Розглянемо походження деяких індиферентних назв рослин.

Почнемо з Стародавньої Греції, де, згідно з легендами, на горі Олімп, жили боги. Владика Олімпу, громовержець Зевс, у якого був досить складний характер, отримав маленьку, непримітну квітку, названу в свою честь – гвоздику. Латинська назва *гвоздики Dianthus* походить від другого імені батька богів – *Дий*. Дружині Зевса Гері була присвячена білосніжна *лілея* (лат. *Lilium candidum*), або *лейпріон*, як називали її греки.

У Зевса було багато доньок, але серед них можна виділити найулюбленіших: Афіну (богиню мудрості, покровительку мистецтв і ремесел, а за часів Римської імперії – богиню перемоги), Афродіту (богиню кохання) та Артеміду (богиню полювання та покровительку породіль).

Дуже часто на малюнках, фресках, гравюрах Афіну зображують з оливковою гілкою в руці. Згідно з легендою, Афіна посварилась із богом морів Посейдоном за право володіння Аттикою. Посейдон вдарив по скелі, і звідти забило джерело води. Афіна ж подарувала людям оливкову гілку. Масло, віджатє з плодів цього дерева, присвяченого з тієї пори богині, і дало йому назву (*olea* – по-латині масло).

Богиня кохання Афродіта закохалась у смертного. Це був син царя Кіпру, Адоніс. Зевс не простив їй такого вчинку та наказав вбити юнака. Афродіта покинула гору Олімп та вирушила шукати свого коханого на землю. Йшла вона босоніж, і тому, там, де ступали її ноги, виростали квіти кохання – рози (троянди). Ці квіти

одразу виростали із гострими шипами для захисту своїх почуттів та коханих. Адоніс теж не був забутий. Його ім'ям названа рослина *Горицвіт весняний* (лат. *Adonis vernalis*).

А богиня Артеміда отримала рослину *Полин гіркий* (лат. *Artemisia absinthium*), яка здатна лікувати жіночі хвороби.

На честь моторного, кмітливого сина Зевса, Гермеса, вісника богів з крилатими сандалями на ногах, покровителя пастухів, подорожніх і купців, був виділений рід Гермес (лат. *Hermesia*) в сімействі *молочайних*, який, згодом став носити іншу назву – Альхорнеа (*Alchornea*). А про бога Гермеса забули. Бога виноградарства, вина і веселощів, Діоніса (Вакха) зображували повитого виноградними лозами. Ось чому, в рослинному світі існує пам'ять про Діоніса – у назві роду *Діонісія* (лат. *Dionisia*) – представника сімейства первоцвітних. Серед синів Зевса особливо виділяється *Аполлон* – бог-цілитель, бог-віщун, покровитель мистецтв. Йому присвячений лавр – символ слави та перемоги. Листя лаврового вінка відблискує на головах лауратів – переможців спортивних, музичних, поетичних та інших баталій. Ці листи жували жерці Аполлона – лавроїди, щоб посилити здатність передбачати майбутнє. Описана ботаніками і ялиця Аполлона (лат. *Abies apollinis*).

І тільки один син Зевса – бог війни Арес (Арей) немає рослин, названих на його честь. Тому що це завдяки його жадливому характеру та здібності розпочинати сварки, народи на рівнинах, що лежали нижче Олімпу, винищували один одного, захоплювали чужі землі, зраджували вогнем і мечем все, що було побудовано і посіяно, що вирощено та зібране з полів.

Таким чином, родові назви рослин можуть бути як індивідуальними, так і інформативними. Досить часто назва виду представляє собою комбінацію індивідуальної родової назви та інформативного видового епітета.

Семісюк А.М.

ВЛАСНІ НАЗВИ ЯК ТЕРМІНОЛОГІЧНА ОДИНИЦЯ У МОВІ НІМЕЦЬКОЇ ЛІНГВОКУЛЬТУРИ

Кафедра іноземних мов

Вищий державний навчальний заклад України
«Буковинський державний медичний університет»

Тенденція щодо подальшого вивчення ролі, місця і значення пропріальної лексики у лексико-семантичному полі німецької лінгвокультури є актуальною з огляду на зростання ролі соціокультурного аспекту у навчанні іншомовної комунікації.

Зв'язок власного імені з німецькою лінгвокультурою, як функціонально-стилістичний різновид, у формуванні терміносистем становить мету дослідження. Об'єктом дослідження слугує концептуальне поле пропріальної лексики німецької лінгвокультури.

Корпус епонімічних утворень, які функціонують у німецькій субмові лінгвокультури є предметом дослідження.

Досліджувана проблема висвітлюється за допомогою використання концептуального аналізу, описово-аналітичного методів.

Виявлення характеру та закономірностей номінації термінологічних одиниць з власною назвою, опис процесу термінологізації пропріальної лексики та схеми її перекладу українською мовою покладені до основи власного дослідження.

Характер термінологізації власного імені тісно пов'язаний з концептосферою німецької лінгвокультури, а саме концептом сучасної науки, де синтезувались основні підсистеми суспільства: економіка, політика, соціологія, лінгвокультура, медицина, культурологія.

Подальше вивчення пропріальної лексики досліджуваного корпусу у форматі їхньої співвіднесеності з певною епохою, періодом розвитку, а також індивідуальної семантики та рівня інформативності і комунікативної цінності сприятимуть розвитку лінгвістичних досліджень терміносистем мов за професійним спрямуванням.

Сучасну ідею міжкультурної та наукової комунікації слід розглядати як факт духовної інтеграції народів. Ось чому наукова антропоцентрична парадигма, продуктом якої є лінгвокультурологія, стала однією з головних у сучасній лінгвістиці.

Матеріальна і духовна культура віддзеркалена у мові. Серед мовних одиниць особливе місце посідають власні імена, які у своїй семантиці є носіями інформації культурно-історичного, національно-етнічного, географічного та наукового змісту.

Власні імена у складі термінологічних одиниць субмови лінгвокультури робить їх хранителем досягнень для того, щоб минуле мало своє продовження у майбутньому, щоб не допустити збіднення людства багатствами і науковими відкриттями минулого.

Власні назви як термінологічні одиниці слід розглядати термінами індивідуалізуючою номінацією.

Спроба зробити етимологічний аналіз пропріативів у досліджуваному дискурсі дозволила виокремити тематичні субкласи науки і дійти висновку, що їх семантика тісно пов'язана з історією людства.

Щодо номінативного аспекту, то їхня особливість полягає у позначенні явища, предмета, включаючи їх до різного роду відношень, закріплюючи за ним певні якості та властивості (створюються асоціативні зв'язки з носієм власного імені).

Антропоніми в лінгвокультурі німецької мови у процесі комунікації виконують роль мовного знака, його семантиці властива об'єктивність, вони зрозумілі і співвідносяться у форматі мовців, і тих хто слухає, з одним і тим самим предметом дійсності.

Власні назви як термінологічні одиниці у досліджуваному форматі слід віднести до імен когнітивних категорій, оскільки вони впливають на пізнання людського світу у ракурсі лінгвокультури. В основі їхнього утворення лежить повне або часткове перенесення імені на предмети і явища матеріальної дійсності, які безпосередньо пов'язані з цим ім'ям. Терміни-епоніми у більшості випадків є багатокомпонентними.

Синиця В.Г., Бєляєва О.М.*

ТЕРМІНОЛОГІЧНІ СЛОВОСПОЛУЧЕННЯ З ВІДПРІЗВИЩЕВИМ КОМПОНЕНТОМ ДЛЯ ПОЗНАЧЕННЯ ПРИРОДЖЕНИХ ВАД ЛЮДСЬКОГО ОРГАНІЗМУ

Кафедра іноземних мов

Вищий державний навчальний заклад України
«Буковинський державний медичний університет»

Кафедра іноземних мов з латинською мовою та медичною термінологією*

Вищий державний навчальний заклад України
«Українська медична стоматологічна академія»

Сучасна латинська медична термінологія для позначення понять, пов'язаних з природженими вадами людського тіла, послуговується величезною кількістю термінів, серед яких значний відсоток належить саме термінам-епонімам. Синтаксично ці терміни є субстантивними утвореннями, для яких характерні такі моделі:

іменник у називному відмінку однини + іменник (прізвище лікаря, дослідника) у родовому відмінку однини: *sequentia Potteri* (Едіт Луїз Поттер, американський лікар, народився 1901 року) → секвенція Поттера: симптомокомплекс аномалій плода у вигляді незвичайної особи плода, множинних контрактур і деформацій кінцівок. Доречно зауважити, що з іменем Едіт Луїз Поттер зафіксовано ще два терміни: *facies Potteri* → обличчя Поттера: характерний вираз обличчя при залишкових явищах маловоддя та *syndrōtum Potteri*, що є фактично синонімом до *sequentia Potteri*;

іменник у називному відмінку однини + іменник (прізвище лікаря, дос-лідника) у називному відмінку однини + іменник (прізвище лікаря, дослідника) у родовому відмінку однини: *syndrōtum Rendu-Osler-Weberi* (Апрі Жюль Луї Марі Рандю, французький лікар, 1844-1902; Вільям Ослер, канадський лікар, 1849-1919; Фредерік Паркс Вебер, британський лікар, 1863-1962) → хвороба (синдром) Рандю-Ослер-Вебера: спадкова геморагічна телеангіектазія;

іменник у називному відмінку однини + іменник (прізвище лікаря, дос-лідника) у називному відмінку однини. Це явище спостерігається у тому випадку, коли прізвище лікаря закінчується на голосну літеру: *syndrōtum Duane* (Александр Дуетн, американський офтальмолог, 1858-1926) → синдром Дуетна: вроджений параліч прямих м'язів очного яблука;

іменник у називному відмінку однини + іменник (прізвище лікаря, дос-лідника) у називному відмінку однини + іменник (прізвище лікаря, дослідника) у називному відмінку однини за вищеназваної умови: *syndrōtum Bannayan-Zonana* (Джордж А. Баннаян і Джонатан Зонан, американські лікарі ХХ століття) → синдром Баннаян-Зонана: рідкісний аутосомно-домінантний синдром, що характеризується гемангіомами тулуба, шкірними ліпомами, макроцефалією, збільшеним животом з ангіомами.

У якості субстантивного компонента найчастіше використовується іменник *syndrōtum* – синдром: низка симптомів, пов'язаних з певним патологічним процесом. Сам термін *syndrōtum* є грецького походження, етимологічно співвідноситься з грецьким іменником σύνδρομη – збіг. Окрім вищеназваного іменника, функцію означуваного компонента складених епонімічних термінів можуть виконувати й інші субстантиви. До найбільш частотних відносяться:

malformatio (від латинського прикметника *malus* – поганий, невільний, потворний і латинського деривата *formatio* – утворення, формування) → мальформація: морфологічний дефект органа чи великої ділянки тіла, що є результатом аномального процесу розвитку, напр., *malformatio Chiari* (Г.Кіарі, німецький патолог, 1835-1915) → мальформація Кіарі: випинання мигдаликів і черв'яка мозочка через великий отвір у спинномозковий канал;

deformitas (від латинського прикметника *deformis* – потворний) → деформація: вада розвитку, за якої спотворюється частина тіла або усе тіло, напр., *deformitas Sprengeli* (Отто Герхард Карл Шпренгель, німецький хірург, 1852-1915) → деформація Шпренгеля: вроджене підвищення лопатки, спричинене недостатнім опущенням лопатки до свого нормального грудного положення протягом утробного періоду;

anomalia (від грецького прикметника ἀνομάλιος – нерегулярний) → аномалія: помітне відхилення від нормального стандарту, особливо як результат вроджених вад, напр., *anomalia Uhli* (Генрі Стефан Мегров Ул, американський лікар, народився 1921 року) → аномалія Ула: вроджена гіпоплазія міокарда правого шлуночка, яка призводить до зменшеного викиду із правого відділу серця.

Проведене нами дослідження дозволило встановити факт існування поряд з багатьма термінами-епонімами кваліфікаційних термінів, які адекватно розкривають суть складного феномену. Так, напр., терміну з епонімічними компонентами *syndrōtum Guillain-Barré* (Жорж Гійєн, французький невролог, 1876-1951 і Жан Александр Барре, французький невролог, 1880-1967) → синдром Гійєна-Барре: демієлінізуюче захворювання периферичної нервової системи, що проявляється у вигляді парестезії кінцівок, слабкості м'язів або млявих